

Asia: VN/7543/2022

Lausuntopyyntö: Arviomuistio televisio- ja radio-ohjelmistojen siirtovelvoitteesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Liikenne- ja viestintäviraston lausunto televisio- ja radio-ohjelmistojen siirtovelvoitetta koskevasta arviomuistiosta

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää lausuntoja televisio- ja radio-ohjelmistojen siirtovelvoitetta koskevasta arviomuistiosta. Arviomuistiossa ehdotetaan, että Ylen televisio-ohjelmistoja koskeva siirtovelvoite säilytettäisiin ennallaan. Myös yhteisantennijärjestelmän ylläpitäjiä koskeva velvoite säilyisi. Muistiossa ehdotetaan myös, että siirtovelvoitetta ei laajennettaisi. Radio-ohjelmistojen osalta arviomuistiossa esitetään perusteita sekä velvoitteen säilyttämisen, että purkamisen puolesta sekä esitetään erilaisia vaihtoehtoisia etenemistapoja.

Liikenne- ja viestintävirasto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja toteaa, että siirtovelvoitesääntelyä ja sen tarpeellisuutta ja laajuutta on arvioitu liikenne- ja viestintäministeriön arviomuistiossa kattavasti. Liikenne- ja viestintävirasto toteaa lausuntonaan seuraavaa:

1. Televisio-ohjelmistojen siirtovelvollisuus

Liikenne- ja viestintävirasto kannattaa arviomuistion ehdotusta, jonka mukaan Ylen televisio-ohjelmistoja koskeva siirtovelvoite säilyy ennallaan. Merkittävä määrä vastaanottajia käyttää siirtovelvoitteen piirissä olevia vastaanottotapoja edelleen tv-ohjelmistojen katseluun. Siirtovelvoitesääntelyllä turvataan lisäksi osaltaan se, että ääni- ja tekstityspalvelut ovat loppukäyttäjien saatavilla kaapelitelevisioverkoissa ja yhteisantennikiinteistöissä. Siirtovelvoitteen mukaan teleyritykset ovat velvollisia siirtämään verkoissaan myös ohjelmistoihin liittyvät oheispalvelut, kuten näkö- ja kuulovammaisille tarkoitetut palvelut. Vastaavasti myös

yhteisantennikiinteistöissä on huolehdittava, että mainitut palvelut ovat käyttäjien saatavilla muuttamattomina ja samanaikaisesti alkuperäisen lähetyksen kanssa.

Kaapelitelevisiojako on merkittävä siirtoväylä myös vaaratiedotteiden tavoittavuuden kannalta. Sähköisen viestinnän palvelulaki velvoittaa välittämään vaaratiedotteet televisiossa Ylen kanavilla ja MTV3-kanavalla, joiden lisäksi vaaratiedotteet välitetään historiallisista syistä myös Nelosella. Vaaratiedotteiden välittäminen useilla kanavilla, myös kaapelitelevisiossa, on olennaisen tärkeää tiedotteiden tavoittavuuden kannalta.

Liikenne- ja viestintävirasto kannattaa siirtovelvoitteen säilyttämistä kaikilta osin ennallaan yhteisantennijärjestelmien ylläpitäjien osalta. Liikenne- ja viestintävirasto kannattaa myös sitä, ettei siirtovelvoitetta tässä yhteydessä laajenneta. Virasto pitää hyvänä mainintaa siitä, ettei etenkin HbbTV-signaalin osalta asian uudelleentarkastelua suljeta pois. HbbTV-palvelun hyödyntämisen mahdollisuuksia osana saavutettavuuspalveluiden kehittämistä olisi myös hyvä arvioida lisää.

2. Radio-ohjelmistojen siirtovelvollisuus

2.1 Nopean laajakaistan edistäminen

Traficomien keräämien tietojen perusteella kaapelilaajakaistaliittymiä on nyt noin puoli miljoonaa ja kasvua on ollut viidessä vuodessa satatuhatta (Kiinteän verkon laajakaistaliittymät yhteystekniikoittain: <https://tieto.traficom.fi/fi/tilastot/kiinteän-verkon-laajakaistaliittymät>). Nopean laajakaistan käyttömäärät kasvavat ja entistäkin suuremmille nopeuksille on kysyntää ja tarvetta. Nopeiden laajakaistaliittymien tarjoaminen edellyttää kaapeliverkossa riittävän taajuuskapasiteetin allokoimista laajakaistapalvelulle.

Ylen radiokanavien jakelu rajoittaa kaapelilaajakaistan laadullista kehittämistä. Kaapelilaajakaistan paluusuunnassa käytettävällä taajuusalueella ei voi olla vastakkaiseen suuntaan tapahtuvaa FM-signaalin (87,5 - 108 MHz) vastaanottoa. Lisäksi paluusuunnassa käytettävän taajuusalueen tulee olla yhtenäinen. Näin ollen FM-taajuuksien käyttö rajoittaa merkittävästi uuden standardin mukaisen taajuusalueen (5-204 MHz) käytettävyyttä kaapelilaajakaistan tarpeisiin. FM-taajuuksien vapauttaminen nopean laajakaistan käyttöön mahdollistaa merkittävän lisäyksen kaapelilaajakaistan paluusuunnan nopeuksiin.

Paluusuunnan nopeuden nosto mahdollistaa aiempaa symmetrisempiä liittymänopeuksia, joille tulevaisuudessa arvioidaan olevan nykyistä enemmän käyttötarpeita ja kysyntää. Kaapelitelevisiotoiminnassa vastaavaa rajoitetta kaapelilaajakaistan hyödyntämiselle ei ole.

Nykyisellä tekniikalla parhaat tarjottavat kaapelilaajakaistaliittymät ovat 1000/100 Mbit/s- eli lähetyksenopeus (upload) on vain kymmenesosan latausnopeudesta (download). Erityisesti videoneuvottelut, isojen tiedostojen jakaminen ja erilainen vuorovaikutteisuus saattavat tulevaisuudessa edellyttää kuitenkin enemmän lähetyksenopeutta. Nykyisellä paluukaistalla kaapeli-tv-verkko ei myöskään täytä EU:n 2030 tavoitetasoa mukaista 1000/200 nopeusmääritelmää (EU komission laajakaistasuuntaviivojen (luonnos) markkinapuutteen alarajasta).

Nopean laajakaistan edistäminen on sekä EU:n tasolla että kansallisesti nostettu keskeiseksi poliittiseksi tavoitteeksi yhteiskunnan digitalisaation mahdollistajana. Liikenne- ja viestintävirasto kannattaa radion siirtovelvoitteen osalta etenemismahdollisuuksia, jotka mahdollistavat nopean laajakaistan edistämisen.

2.2 Vaihtoehtoiset radion vastaanottotavat

Radiokuuntelu kaapeliverkon kautta on kaapelitelevisiion katseluun verrattuna marginaalista (kaapeliradion kuunteluosuuksista ei ole saatavilla tarkkaa tilastotietoa) ja saatavilla on korvaavia kuuntelutapoja.

Yleisradion radio-ohjelmistot välitetään valtaosassa maata hyvin suuritehoisilla lähettimillä, jolloin radiokanavilla on saavutettavissa tyypillisesti hyvä sisäpeitto myös antenniverkon kautta tavallisella pöytäradiolla tai viritinvahvistimien omilla FM-antenneilla. Näissä ratkaisussa kotitalouksille ei tule lisäkuluja. Mikäli radion kuuluvuus ei sisällä riittävästi näillä edellä mainituilla ratkaisulla, voidaan vastaanotto-olosuhteita parantaa radiovastaanottoon tarkoitettulla sisätilojen lisäantennilla. Tällöinkin kulut kotitaloudelle jäävät maltillisiksi (lisäantennien hinnat n. 10-30 euroa). Tällaiset korvaavat ratkaisut mahdollistavat myös vaaratiedotteiden välittämisen kaapelitalouksiin edelleen radion kautta.

Laajakaistan kautta on kuunneltavissa myös suomalaisten radioiden verkkopalvelu radiot.fi, missä on kuunneltavissa Ylen kanavat sekä valtaosa kaupallisesta tarjonnasta. Ylen radiokanavia on mahdollista kuunnella myös Yle Areenassa esimerkiksi Yle Areena-mobiilisovellusten kautta.

2.3 Vaaratiedotteet

Ylen radio-ohjelmistoja koskevalla siirtovelvoitteella on turvattu osaltaan Ylen julkisen palvelun tehtävän toteuttamista, mukaan lukien vaaratiedotteiden välittäminen. Vaaratiedotteiden tavoitavuus perustuu nykyisin monikanavaisuuteen eli radion ja television ohella vaaratiedotteet julkaistaan myös 112 Suomi ja Yle Uutisvahti -mobiilisovelluksissa sekä Yleisradion internetsivuilla.

Kansalaisten arkirutiinien keskellä erilaisten tiedotuskanavien tavoitavuus vaihtelee vuorokauden ajasta riippuen. Vaikka televisio ja radio ovatkin edelleen erittäin merkittäviä vaaratiedotteiden välityskanavia erityisesti ikääntyvän väestön osalta, niin vaaratiedotteiden tavoitavuutta kaapeliradion välityksellä voidaan pitää hyvin marginaalisena verrattuna muihin tiedotuskanaviin.

2.4 Etenemismvaihtoehdot

Arviomuistiossa esitetään radio-ohjelmistoja koskevan siirtovelvoitteen osalta perusteita niin velvoitteen säilyttämiselle kuin velvoitteen purkamiselle tai keventämisllekin. Kokonaispurun ohella esitetään pohdittavaksi, voisiko pykälää velvoitteen poistamisen sijasta täsmentää esimerkiksi siten, että 1) Ylen radio-ohjelmistojen siirtovelvoitetta ei olisi, jos kaapelitelevisioverkon välityskyky on välttämätöntä osoittaa kaapelilaajakaistaliikenteen tarpeisiin; tai 2) Ylen radio-ohjelmistojen siirtovelvoitetta ei olisi, jos siirtovelvoitteen täyttäminen radio-ohjelmistojen osalta estää teleyritystä kehittämästä verkkoaan teknis-taloudellisesti tarkoituksenmukaisella tavalla.

Liikenne- ja viestintävirasto katsoo, että radio-ohjelmistoja koskevan siirtovelvoitteen purkamiselle, osittain tai kokonaan, on esitettävissä nopean laajakaistan edistämiseen liittyvät perusteet. Liikenne- ja viestintäviraston näkemyksen mukaan radio-ohjelmistojen siirtovelvoitteen osittainen purkaminen olisi hyvä lähtökohta, joka huomioisi eri näkökohdat. Osittainen siirtovelvoitteen purkaminen mahdollistaisi teleyrityksille verkon hyödyntämisen kaapelilaajakaistan tarpeisiin, mutta toisaalta säilyttäisi radiokanavat kaapelijakelussa niissä tapauksissa, joissa teleyritys ei tätä mahdollisuutta hyödynnä.

Lakiin kirjattu varauma olisi selkeä ja antaisi kaikille operaattoreille samat mahdollisuudet vedota siihen. Peruste tulisi kuitenkin muotoilla ja perustella siten, ettei sen olemassaolon selvittämiseksi ole tarpeen tehdä hyvin syvällisiä analyysejä ja toisaalta siten, ettei varauksiin ole mahdollista vedota kuin todellisissa ja välttämättömissä tilanteissa. Jos radiokanavien siirtovelvoite säilyy, mutta tietyissä tilanteissa siirtovelvoitetta ei kuitenkaan olisi, säilyisivät radiokanavat kaapelijakelussa aina siihen asti, kun verkkoja päivitetään.

Reenpää Eliisa
Traficom